

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University
Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>
E-mail: jmssnru@gmail.com

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
Guidelines for New learning management by school administrators of educational opportunity expansion school under the Lamphang Primary Educational Service Area office 1

ธิติวุฒิ หลิมเทศ^{1*}, ดวงพร อุ่นจิตต์²
Titiwut Limited^{1*}, Duangporn Ounjit²

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

^{1,2} Department of Educational Administration, Faculty of Education, Lamphang Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: wipawee180646@gmail.com^{1}

Received: April 28, 2025

Revised: June 12, 2025

Accepted: July 1, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 197 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับรวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ที่ใช้เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่เสนอวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ รองลงมาคือการพัฒนา การวางแผน การบริหารหลักสูตร การรับฟังเสียงสะท้อน การประเมินผล และการพัฒนาครูตามลำดับส่วนแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ประกอบด้วย 7 ด้าน 34 แนวทาง ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการวางแผนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเรียนรู้วิถีใหม่, ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาลำปาง เขต 1

Abstract

This research aimed to 1) study the needs for new normal learning management administration by school administrators of educational opportunity expansion schools under the Lampang Primary Educational Service Area office 1, and 2) to study the guidelines for new normal learning management administration by school administrators of educational opportunities expansion schools under the Lampang Primary Educational Service Area Office 1. The research employed a mixed-methods research design. The sample consisted of 197 administrators and teachers, selected through simple random sampling. The research instruments used were a questionnaire concerning the guidelines for new normal learning management administration by school administrators of educational opportunity expansion schools; a focus group discussion record form for collecting opinions from experts; and a suitable assessment form for new normal learning management administrator guidelines, used to evaluate the appropriateness and feasibility of the proposed guidelines. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, and need index, while qualitative data were analyzed using descriptive content analysis. The results of the research found that the highest need was the area of new normal learning management, followed by development, planning, curriculum administration, receiving feedback, evaluation, and teacher development, respectively. The guideline for new normal learning management administration consisted of 7 dimensions and 34 approaches, which can be effectively applied for planning and improving the quality of education management in educational opportunity expansions school.

Keywords: new normal learning management, school administrators of educational opportunity, Lampang Primary Educational Service Area Office 1

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น มีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลได้เข้าไปถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, 2553) อย่างไรก็ตาม กลุ่มโรงเรียนเหล่านี้ยังคงประสบปัญหาในการนำนโยบายการเรียนรู้วิถีใหม่ไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรความพร้อมของบุคลากร และความเข้าใจต่อหลักสูตร รายงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2562) ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยท้าทายสำคัญ ได้แก่ ความขาดแคลนครูประจำวิชา การจัดการเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่อง และข้อจำกัดด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาในระดับที่ลึกซึ้ง ขณะที่งานของภูมิมา ภิญญินวัฒน์ (2563) ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศในบริบทของโรงเรียนชนบท

นอกจากนี้ การศึกษาของพลชัย ชุมปัญญา (2566) พบว่า แม้นโยบายด้านการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่จะได้รับการพัฒนาในระดับชาติ แต่ในระดับสถานศึกษากลับยังไม่มีแนวทางเชิงปฏิบัติที่ตอบโจทย์บริบทเฉพาะของโรงเรียน

ขยายโอกาส ขณะที่วัลยา แซ่ตั้ง และทวีศิลปกุล นภาดล (2566) เน้นย้ำว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนชนบทต้องอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนความต้องการจำเป็นในเชิงลึก เพื่อให้การตัดสินใจด้านนโยบายมีความแม่นยำและสอดคล้องกับสภาพจริงมากยิ่งขึ้น เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งสิ้น 23 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง จำนวน 6 โรงเรียน อำเภองาว 9 โรงเรียน อำเภอห้างฉัตร 3 โรงเรียน และอำเภอแม่เมว 5 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1, 2566) โรงเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล โดยมีลักษณะเฉพาะที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ เช่น นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังประสบปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเอก การจัดครูเข้าสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงกับความต้องการหรือความเชี่ยวชาญ ตลอดจนการขาดประสบการณ์และความเข้าใจในหลักสูตรอย่างชัดเจน

โรงเรียนยังเผชิญกับข้อจำกัดด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ ครูส่วนใหญ่มีภาระงานนอกเหนือจากการสอนจำนวนมาก จนส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการโยกย้ายและการบรรจุครูที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีใช้คนในพื้นที่ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องและกระทบต่อการบริหารจัดการภายในโรงเรียน (วัลยา แซ่ตั้ง และทวีศิลปกุล นภาดล, 2566) ขณะเดียวกัน นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังมีพื้นฐานความรู้และทักษะทางวิชาการที่ด้อยกว่านักเรียนในโรงเรียนทั่วไป ส่งผลให้ครูต้องเผชิญกับความท้าทายที่สูงขึ้นในการจัดการเรียนรู้และเกิดภาวะความเครียดในการปฏิบัติงานมากกว่าครูในโรงเรียนทั่วไป (พลชัย ชุมปัญญา, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 (2566) ที่ระบุถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและบริบทท้องถิ่นว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการเรียนรู้วิธีใหม่ให้เกิดผลอย่างแท้จริง

ด้วยความเป็นและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้วิธีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำไปสู่การไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศหรือแนวทางในการกำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสที่มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บนฐานวิธีใหม่ในสถานศึกษาระดับท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและบริบทของการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยมุ่งปรับระบบการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น

ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญ และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ให้ทั่วถึง

2. ความสำคัญของการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและปรับระบบการศึกษาให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการสอน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส

3. วัตถุประสงค์ของการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและระบบการศึกษาให้เท่าทันยุคสมัย โดยมุ่งสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการติดตามผล ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนในทุกพื้นที่เข้าถึง การเรียนรู้อย่างเท่าเทียม

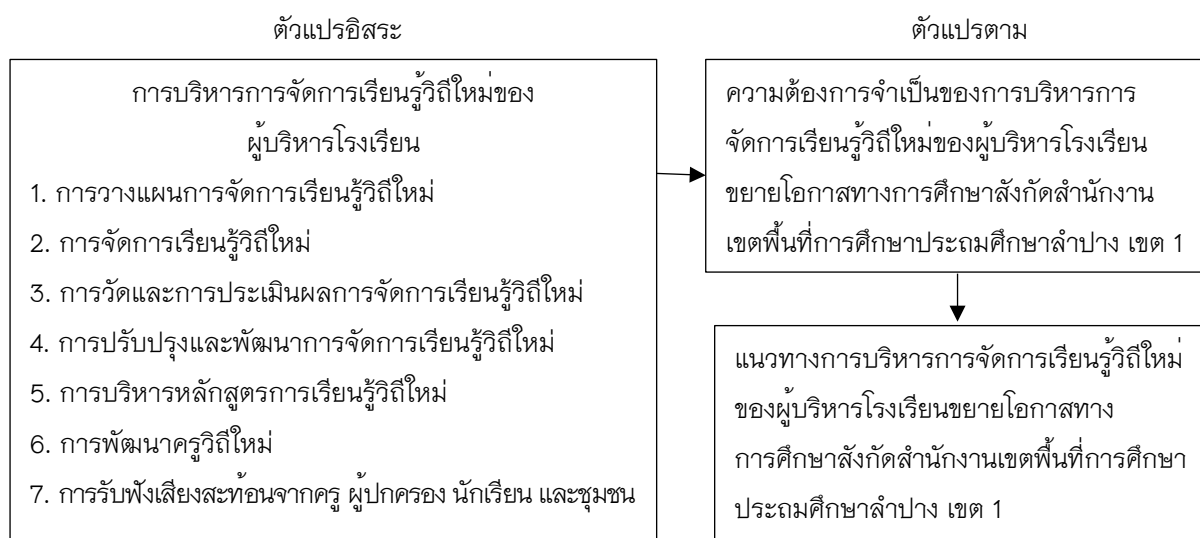
4. หลักการและแนวคิดของการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ เน้นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการและเชิงดิจิทัล สามารถวางแผน พัฒนา และประเมินผลได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

5. ขอบข่ายของการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ จากการสังเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายไว้ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การปรับปรุงและพัฒนา 5) การบริหารหลักสูตร 6) การพัฒนาครู และ 7) การรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ และสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 24 คน และครูจำนวน 315 คน รวมทั้งสิ้น 339 คน และทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 197 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ด้านการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ด้านการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ด้านการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้อิงวิถีใหม่ ด้านการพัฒนาครูวิถีใหม่ และด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 บันทึกลงเสนอต่อสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อออกหนังสือถึงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ในการขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองผ่านระบบ google form โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ค่าดัชนี PNI modified

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

การยกย่องแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นจากขั้นตอนที่ 1 มาয়กร่างแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้สอดคล้องกับขอบเขตของการวิจัย จากนั้นเสนอร่างแนวทางดังกล่าวให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา ก่อนปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นแนวทางฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการนำเสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนถัดไป แล้วทำการตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมของแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 วิธีดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร การศึกษา การวิจัยเชิงบริหาร และการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางวิถีใหม่ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ทั้งนี้ เพื่อให้แนวทางที่ได้มีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาเป้าหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประเด็นการสนทนากลุ่ม ใช้ในการตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสม ของแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิสามารถให้ข้อเสนอแนะได้อย่างครอบคลุมและตรงประเด็น

2.2 แบบบันทึกเพื่อยืนยันความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เป็นแบบบันทึกที่ออกแบบในลักษณะข้อคำถามตามขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา โดยดำเนินการขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อส่งหนังสือเชิญและเอกสารประกอบการพิจารณาไปยังผู้ทรงคุณวุฒิผ่านทางอีเมล หลังได้รับการยืนยันจึงจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มในเวลาที่เหมาะสม แล้วนำข้อมูลและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้วิถีใหม่ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่เป้าหมายต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ (ค่า PNI = .475) รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ (ค่า PNI = .279) และด้านการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ (ค่า PNI = .262) ตามลำดับ ขณะที่ด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือ ด้านการพัฒนาครูวิถีใหม่ (ค่า PNI = .193) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของวิถีใหม่ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

การบริหารจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I)	(I-D)	(I-D)/D	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่	4.00	5.00	1.00	.250	5
2. ด้านการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่	3.39	5.00	1.61	.475	1
3. ด้านการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่	3.96	5.00	1.04	.262	3
4. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่	3.91	5.00	1.09	.279	2
5. ด้านการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้วิถีใหม่	3.96	5.00	1.04	.262	4
6. ด้านการพัฒนาครูวิถีใหม่	4.19	5.00	.81	.193	7
7. ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครูผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน	4.06	5.00	.94	.232	6
ภาพรวม	3.92	5.00	1.08	.275	-

จากตาราง 1 พบว่า ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในการบริหารจัดการเรียนรู้วิถีใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .275 สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังในหลายด้าน ดังนี้

ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ (PNI_{modified} = .475) โดยเน้นที่การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์เต็มรูปแบบ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (hybrid learning) และการปรับโครงสร้างเวลาเรียนให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อบริบทและความแตกต่างของผู้เรียนรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอนสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสร้างการเรียนรู้เชิงลึกได้ รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ (PNI_{modified} = .279) โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาครูและบุคลากร ตลอดจนการลงทุนในเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อรองรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์และไฮบริด ซึ่งสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในลำดับที่สาม คือ ด้านการวัดและการประเมินผล (PNI_{modified} = .262) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อปรับกระบวนการประเมินให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยเน้นการประเมินเชิงคุณภาพ การพิจารณาปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ และการใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านอื่น ๆ ที่มีความต้องการจำเป็นในระดับที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ การบริหารหลักสูตรวิถีใหม่ และการวางแผนการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ (PNI_{modified} = .262 และ .250 ตามลำดับ) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ทั้งเชิงมาตรฐานและความยืดหยุ่น โดยต้องวางเป้าหมายชัดเจน สร้างแพลตฟอร์มที่เหมาะสม และจัดตารางเรียนให้เอื้อต่อบริบทใหม่ ในด้าน การรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (PNI_{modified} = .232) แม้จะมีความสำคัญน้อยกว่า แต่ก็ยังจำเป็นต้องกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน โดยเฉพาะในยุคที่ความคาดหวังและความหลากหลายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสูงขึ้น สุดท้าย คือ การพัฒนาครูวิถีใหม่ (PNI_{modified} = .193) ซึ่งแม้จะมีช่องว่างระหว่างสภาพจริงกับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด แต่ก็เป็นฐานสำคัญที่จำเป็นต่อความสำเร็จของการเรียนรู้วิถีใหม่ โดยเน้นการเสริมสร้างทักษะด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนบทบาทครูเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น PLC (Professional Learning Community)

กล่าวโดยสรุป ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษาชี้ให้เห็นว่า หากต้องการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเร่งพัฒนาในด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารทรัพยากร และการประเมินผล พร้อมทั้งวางรากฐานจากการพัฒนาครูและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นระบบ

2. แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผู้บริหารสนับสนุนให้จัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ 100% โดยเน้นความพร้อมของอุปกรณ์และทักษะการสอนของครู แนวทางที่ 2 ผู้บริหารวางแผนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างออนไลน์และออฟไลน์อย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อดีของทั้งสองรูปแบบ แนวทางที่ 3 ผู้บริหารปรับโครงสร้างเวลาเรียนให้ยืดหยุ่น คำนึงถึงประสิทธิภาพมากกว่าจำนวนชั่วโมง แนวทางที่ 4 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน แนวทางที่ 5 ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และแนวทางที่ 6 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา

2.2 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะของครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง แนวทางที่ 2

ผู้บริหารจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการสอนรูปแบบใหม่ แนวทางที่ 3 ผู้บริหารวางแผนการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง แนวทางที่ 4 ผู้บริหารสร้างช่องทางและโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ (PLC) และแนวทางที่ 5 ผู้บริหารจัดวางบุคลากรและภาระงานอย่างเหมาะสมตามความถนัดและทักษะ

2.3 ด้านการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผู้บริหารปรับวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แนวทางที่ 2 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคุณภาพของการเรียนรู้มากกว่าจำนวนชั่วโมงที่ใช้ แนวทางที่ 3 ผู้บริหารสนับสนุนการเรียนรู้ที่ออกแบบตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน แนวทางที่ 4 ผู้บริหารเน้นการประเมินระหว่างเรียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุง แนวทางที่ 5 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และแนวทางที่ 6 ผู้บริหารกำกับให้นำผลการประเมินไปใช้ต่อยอดการเรียนรู้

2.4 ด้านการบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ การวางแผนการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน แนวทางที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางที่ 3 ผู้บริหารกำกับให้มีการออกแบบหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และแนวทางที่ 4 ผู้บริหารกำหนดเนื้อหาสำคัญตามมาตรฐาน แต่ให้อิสระครูในการออกแบบวิธีการสอน

2.5 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ชัดเจนสำหรับการเรียนรู้วิถีใหม่ แนวทางที่ 2 ผู้บริหารจัดให้มีแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย และแนวทางที่ 3 ผู้บริหารสนับสนุนการวางแผนการสอนที่ครอบคลุมทั้งเนื้อหา ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.6 ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนการพัฒนาครู วิถีใหม่ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของครูในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ แนวทางที่ 2 ผู้บริหารสร้างช่องทางให้ทุกฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างสะดวก และแนวทางที่ 3 ผู้บริหารนำข้อคิดเห็นและปัญหาที่ได้รับมาดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง

2.7 ด้านการพัฒนาครูวิถีใหม่ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูอย่างต่อเนื่อง (PLC) แนวทางที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปรับบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ แนวทางที่ 3 ผู้บริหารพัฒนาครูให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และแนวทางที่ 4 ผู้บริหารวางระบบการพัฒนาครูที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

การอภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ข้างต้น ผู้วิจัยนำเสนอข้อค้นพบและประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาทำการอภิปรายผล ดังนี้

ความต้องการจำเป็นของการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประกอบด้วย 7 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ 2) การปรับปรุงและพัฒนา 3) การวัดและการประเมินผล 4) การบริหารหลักสูตร 5) การวางแผน 6) การรับฟังเสียงสะท้อน และ 7) การพัฒนาครูวิถีใหม่ โดยเฉพาะในด้าน

แรก คือ การจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ พบว่ามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = .992$) สะท้อนถึงความตื่นตัวของผู้บริหารต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการศึกษาและความจำเป็นในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) ของเทียน ทองแก้ว (2563) ที่เสนอว่าในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อ ผู้เรียนควรได้รับการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ทั้งในรูปแบบออนไลน์ ออฟไลน์ และผสมผสาน เพื่อให้การเรียนรู้ไม่สะดุด พร้อมกันนี้ยัง สนับสนุนแนวคิดของพลชัย ชุมปัญญา (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นสูงจะสามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียนได้ดีกว่าแนวทางแบบเดิม ซึ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐพัชร บุญเกตุ (2564) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ จำเป็นต้องวางระบบบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทั้งในด้านการงบประมาณ บุคลากร และสื่อเทคโนโลยี การเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์หรือไฮบริดมีความยั่งยืนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้ ตรงกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เทคโนโลยี หรือวิกฤตการณ์ระดับประเทศและโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรไม่เพียงพอ ความพร้อมด้านเทคโนโลยีต่ำ หรือการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ จึงทำให้แนวทางที่ยืดหยุ่นและใช้เทคโนโลยีเป็นทางเลือกหลักในการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของโรงเรียนเหล่านี้ดังงานวิจัยของ วลัยยา แซ่ตั้ง และทวีศิลป์กุล ภาณุกุล (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ต้องอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อสถานการณ์และบริบทเฉพาะของโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการจัดหาและวางระบบแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโรงเรียนแต่ละประเภท เช่นเดียวกับงานวิจัยของณัฐพัชร บุญเกตุ (2564) ที่เสนอว่าการจัดหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และการประเมินผลที่สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล จะทำให้การเรียนรู้ในยุควิถีใหม่เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ดังนั้น ความต้องการจำเป็นทั้ง 7 ด้าน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ที่เน้นความหลากหลายและยืดหยุ่น จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นฟันเฟืองสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาของประเทศ

ส่วนแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่ามีการกำหนดแนวทางไว้อย่างเป็นระบบทั้ง 7 ด้าน รวม 34 แนวทาง โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ 100% ซึ่งมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = .992$) และเป็นแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานของเทียน ทองแก้ว (2563) ที่ชี้ว่า ในบริบทของการแพร่ระบาดหรือสถานการณ์ไม่ปกติ แนวทางที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ได้ทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ คือรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า ตรงกับแนวคิดการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบของวัลยา แซ่ตั้ง และทวีศิลป์กุล ภาณุกุล (2566) ที่เสนอว่า การวางแผนที่ดีจะต้องครอบคลุมทั้งเป้าหมาย มาตรฐาน และรูปแบบของการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการสร้างแพลตฟอร์มที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนา เช่น การจัดหาทรัพยากร เทคโนโลยี และการบริหารงบประมาณ ก็ สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐพัชร บุญเกตุ (2564) ที่เสนอให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะด้าน

ทรัพยากร เทคโนโลยี และความสามารถของบุคลากร เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในระยะยาว ในด้านการวัดและการประเมินผล พบว่าแนวทางที่กำหนดเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (formative assessment) การใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย และการปรับวิธีประเมินให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภูมิมา ภิญญินวัฒน์ (2563) ที่เสนอว่าการประเมินควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนตนเองได้ และช่วยให้ครู สามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ในส่วนของการบริหารหลักสูตร แนวทางที่เน้นการพัฒนาหลักสูตรแบบยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และให้ครูมีอิสระในการกำหนดแนวทางการสอน ตรงกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner-centered curriculum) ของณัฐพัชร บุญเกตุ (2564) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก และสอดคล้องกับ ความสามารถและศักยภาพเฉพาะบุคคล ผลการวิจัยยัง ตรงกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนขยาย โอกาสสามารถกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและพัฒนาแนวทางต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัด ลำปาง มีลักษณะเฉพาะ ที่ต้องอาศัยการปรับแนวทางให้เหมาะสมกับข้อจำกัดที่มีอยู่ เช่น ความห่างไกล เทคโนโลยี ไม่เพียงพอ และขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านงานวิจัยของวัลยา แซ่ตั้ง และทวีศิลป์กุล ภาณุกุล (2566) ที่พบว่าการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ชนบทต้องอาศัยความร่วมมือทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ เช่นเดียวกับงานวิจัย ของณัฐพัชร บุญเกตุ (2564) ที่เสนอให้มีการสร้างระบบ PLC อย่างต่อเนื่องระหว่างครูและผู้บริหาร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น แนวทางทั้งหมดที่กำหนดไว้ในงานวิจัยฉบับนี้ ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสนับสนุนผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสเท่านั้น แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้เป็นตัวแบบใน การกำหนดนโยบายระดับพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในเชิงนโยบาย ปฏิบัติ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนใน ระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับบทบาทให้มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งใน รูปแบบออนไลน์ ออฟไลน์ และผสมผสาน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากร เทคโนโลยี และการ พัฒนาครูในด้านสมรรถนะดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังพบว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ควบคู่กับการวางแผนหลักสูตรที่ เน้นความยืดหยุ่นและความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยการประเมินผลการเรียนรู้ควรเน้นการประเมิน เพื่อพัฒนา และสามารถสะท้อนความสามารถเฉพาะบุคคลได้อย่างแท้จริง องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึง สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการออกแบบนโยบาย และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ ตอบสนองต่อยุคสมัยและสามารถปรับใช้กับสถานศึกษาที่มีบริบทเฉพาะ โดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนและมาตรฐาน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การวางแผนกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายของสถานศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน ตลอดจนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งถ่ายทอดเป้าหมายและมาตรฐานเหล่านี้ไปสู่ครูผู้สอนในทุกระดับชั้นอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรมีการกำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบ เพื่อให้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี อีกประเด็นสำคัญคือ การวางแผนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งควรดำเนินการโดยคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน ทรัพยากรของสถานศึกษา และบริบทของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์วิกฤต เช่น การระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง ที่ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นและทันสมัยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมครูอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ พร้อมจัดตั้งระบบสนับสนุนทางเทคนิคที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ครอบคลุมทั้งการสนับสนุนด้านซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้วิถีใหม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงในทุกสถานการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยในประเด็นนี้จะช่วยให้ได้แนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนที่มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและทรัพยากร

2.2 ควรศึกษาความพร้อมของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนและกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพจริง ซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2562). *ความคิดเชิงบวก เมล็ดพันธุ์แห่งความเจริญปรับโครงสร้างการศึกษาไทย*. สืบค้น 28 เมษายน 2567 จาก <https://www.eef.or.th/250-2/>.
- ณัฐพัชร์ บุญเกตุ. (2564). การบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(8), 69–80.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553, 22 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก. หน้า 1–3.
- พลชัย ชุมปัญญา. (2566). *การพัฒนาแบบการบริหารจัดการวิถีใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.

- ภูมิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนการสอนของไทย. ทีดีอาร์ไอ. สืบค้น 28 เมษายน 2567 จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>.
- วัลยา แซ่ตั้ง และทวีศิลป์กุล นภาดล. (2566). การบริหารคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 20(38), 96-109.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. (2566). *แนวทางการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของผู้บริหารโรงเรียน*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1.
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. *ครูสภาวิทยารจารย์*, 2(1), 1-10.